

TÜRKİYE PYRALİDAE (*Lepidoptera*) FAUNASINI TESBİT İÇİN YAPILAN TOPLAMALARA AİT BAZI NOTLAR.

Doç. Dr. Akif KANSU

(Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Kürsüsü)

GİRİŞ.

Türkiye Lepidopterasını tesbit amacı ile yapmakta olduğum toplamların sonuçlarını fırsat buldukça liste halinde KANSU 1961 a, 1963 a, b, c, d) ya da kısa veya geniş araştırmalar şeklinde (KANSU 1955, 1961 b, 1963 a) yayınlamaktayım. Bunlar içerisinde sadece son ikisi *Microlepidoptera* alttakımına bağlı bazı türleri ihtiva etmektedir. Ayrıca tetkik gezisi yazılarımı içerisinde de bazı *Microlepidoptera*'lara yer verilmiştir (KANSU 1960, 1961 c). Bu alttakıma bağlı türlere pek tabiidir ki diğer araştırmacıların eserlerinde de yer verilmiştir. (STAUDINGER ve REBEL. 1901; İYRİBOZ 1938, 1940; ALKAN (1946, 1953; LATTİN 1951; ÖZER 1957, 1962 BODENHEIMER 1958 ilh.)

Burada sayılan eserlerde bu makalenin konusunu teşkil eden *Pyralidae* familyası türlerine de yer verilmiştir. ERTÜRK (1963) ise sadece bu familyanın bir kısmı ile ilgili çalışmaları kapsamaktadır.¹

Bilindiği gibi Pyralidae familyası tür zenginliği yönünden Lepidoptera takımı içerisinde üçüncü sırayı almaktadır. Ayrıca ekonomik öneme sahip birçok türün bulunuşu bu familyanın üzerinde en çok durulan bir konu olmasını sağlamıştır. Pyralidae'ye bağlı pek çok alt familya incelenme yönünden ayrı ayrı ele alınacak kadar geniştir; nitekim yukarıda bildirilen son eser bu yönde bir örnektir.

Bu makalede türlerin çeşitli özellikleri üzerinde durulmadan, Türkiye faunasını tesbitte bir yardımcı olması amacı ile tutulmuş veya zararlı olduğu bizzat müşahade edilmiş olanlar kısaca kaydedilmiştir.

Bu familyaya ait türlerin teşhisi için M. SHAFFER'e ve P.E.S. WHALLEY (British Museum) ile Dr. K. SATTLER'e (Zoologische

¹ Yazar *Pyralidae* yerine *Pyralidoidea* üstfamilyasını ve *Phycitinae* yerine *Phycitidae* familyasını kabul eden sistematigi kullanmaktadır.

Staatssammlung, Munich) ve ayrıca örnek göndermek lütfunda bulunan meslekdaşlarıma teşekkürlerimi kaydetmek isterim.

TESBİT OLUNAN PYRALIDAE FAMILİYASI TÜRLERİ.

Bugüne kadar şahsen tesbit ettiğim Pyralidae familyası türü 23'tür; ayrıca 2 örneği ancak cins'e kadar, bir örneği de ancak alt familyaya kadar inmek suretiyle tesbit mümkün olabilmektedir.

A. GALLERİİNAE ALTFAMİLYASI.

(1) *Galleria mellonella* L. (*Tinea cerella* F.).

Bu türün arı kovanlarını tamamen söndürdüğünü ilk defa Murgul (Artvin) köylerinde tesbit ettim. Bazı kovanların içerisi bu türe ait kozalar ile kaplı durumda idi.

Diğer taraftan Kürsümüz koleksiyonlarında bulunan 2 kelebek örneğinde biri Ankara'da (1. IV. 1954), Diğeri Samsun'da (Tarihi belli değil) tutulmuştur.

B. CRAMBİNAE ALTFAMİLYASI.

(2) *Crambus pascuellus* L.

Bu türe ait bir örnek Murgul'da 1958 yılı eylül ayı içerisinde tutulmuştur. KANSU (1963) bu türün yapı özelliği hakkında geniş bilgi vermektedir.

(3) *Chrysocrambus cassentiniellus* H.S.

Koleksiyonumuzdaki 4 örnekten biri Ankara - Bağlum'da (2. VI. 1961), üçü Niğde fidanlığında (1956 yaz ayları) yakalanmıştır. Uzunlamasına ve enine açık kahverenkli çizgiler ile bölünmüş ipek parlaklığındaki üst kanatları cazip görünüşlüdür.

(4) *Euchromius* SP.

Kesin teşhisi yapılamayan örneklerin biri budur. Ankara'da 1961 yılı yazında tutulmuştur.

C. ANERASTİİNAE ALTFAMİLYASI.

(5) *Ematheudes punctella* Treits.

Bu türe ait iki kelebek 1956 haziran ayı içerisinde Adana'da yakalanmıştır. Üst kanat kirli sarı ve noktalı, alt kanat esmerdir.

(6) *Erihatoudes (Ematheudes) tenusiella* Rag.

Üst kanatları soluk sarı, alt kanatları beyaz renkli bu türe ait tek örnek N'zip (Gaziantep)'de 6.III.1957 tarihinde yakalanmıştır.

Bu türe ait örnekler British Museum koleksiyonu için istenilmiş ise de sadece b'ir tek oluşu sebebiyle maalesef bu istek yerine getirilememiştir.

NOT: Bu Altfamilyaya bağlı ve Kalaba - Ankara'da tutulmuş (17. V. 1962) bir örnek kesin teşhis için yeterli olamamıştır.

D. *PHYCITINAE* ALTFAMİLYASI.

(7) *Phycita* SP.

Bu türe ait tek tırtıl örneği Ankara'da tutulmuş ve yeşil renkli bu larvanın oldukça belirgin bir yuva meydana getirerek içine çekildiği müşahede olunmuştur. Sabit ısı dolapta (26°C) 11 günlük pupa dönemine sahip olduğu tesbit edilmiştir.

(8) *Ephestia kühniella* Zell.

Ankara'da çeşitli tarihlerde kelebek ve tırtılları tesbit olunmuştur. Her yerde bulunabilen bir türdür.

(9) *Ephestia elutella* Hbn.

Ankara ve İzmir'de çeşitli tarihlerde kelebek ve tırtılları müşahede olunmuştur. Bu da her yerde bulunabilen, tanınmış bir türdür.

(10) *Epischnia prodromella* Hbn.

Ön kanatları gri, arka kanatları kirli beyaz olan bu türe ait örnek Alata - İçel'de 19.IX.1960 tarihinde ışık tuzakta yakalanmıştır.

(11) *Myelois cribrumella* Stah. (*M. cribrilla* Hbn.)

Beyaz zemin üzerine siyah noktalara sahip olan bu tür kelebeklerine ait tek örnek Ankara'da 1953 yılında yakalanmıştır.

(12) *Plodia interpunctella* Hbn.

Her yerde bulunabilen bu türe ait kelebekler çeşitli zamanlarda tesbit edilmiştir. İki renkli üst kanadı kolayca tanınmasını sağlar.

(13) *Cryptoblabes gnidiella* Mill.

Güney turuncgil bölgesinde yetişen portakallarda zaman zaman görülen bir zararlıdır. Adana'da bu yüzden dökülen portakallar bol sayıda müşahede edilmiştir (KANSU, 1960).

E. PYRALİNAE ALTFAMİLYASI.

(14) *Aglossa pinguinális* L. (*A. asiatica* Ersch.).

Bu türe ait tek kelebek örneği İzmir'de (Eylül 1955) tutulmuştur.

(15) *Asopia (pyralis) regalis* Schiff.

Bu türe ait tek kelebek Akpınar - Konya'da tutulmuştur (22.V.1962) Bundan sonra bildirilecek olan türden daha az yaygın olduğu anlaşılmaktadır. Renklenme bakımından yakınlık gösterir.

(16) *Asopia farinalis* L.

Hemen her yerde bulunabilen bir türdür. Koleksiyonumuzdaki örnekler Ankara'da (15.X.1958), Samsun'da (22.VIII.1958) ve Bornova - İzmir'de (29.IV.1963) tutulmuştur.

(17) *Trepteryx pertusal's* Hbn.

Alt ve üst kanatları birbirine benzer desende (koyukahve - beyaz lekeli) olan bu tür kelebekleri Ankara'da zaman zaman tesbit edilmiştir. Yenimahalle (19.V.1961), Hacıkadın - Tavukçuluk (1956 yaz ayları, 2 adet).

E. PYRAUSTİNAE ALTFAMİLYASI.

(18) *Loxostege (phlyctaenodes) clathralis* Hbn.

İpeğimsi beyaz renkli zemin üzerinde kahverengi çizgilere sahip olan, güzel görünüşlü bu tür kelebeğine ait tek örnek Ankara'da (2.VI.1940) tarihinde tutulmuştur.

(19) *Uresiphita gilvata* Fab.

Bu türe ait iki örnek memleketin birbirinden oldukça uzak iki yerinde tutulmuştur: Malatya (Temmuz 1951) ve Akçakoca - Bolu (1.VII.1958).

(20) *Noctuella superba* Fryer.

Koyusarı ve kahverengi işaretli kanatlara sahip bu türe ait kelebek Ankara'da (Temmuz, 1956) yakalanmıştır.

(21) *Crocidolomia binotalis* Zell. (*Godara comalis* Guér.

Tek örnek Adana'da (Ekim 1960) tutulmuştur.

(22) *Palpita (Margaronia) unionalis* Hbn.

Yarısaydam ve ipek beyazı kanatlarındaki tek renk değişikliği ön

kanatların Costal, açık kahverenkli şerididir. Koleksiyonumuzdaki örneklerin bir adedi Adana'da (Temmuz 1958), beş adedi ise Alata - İçel'de (19.IX.1960) ışık tuzakta tutulmuştur.

(23) *Nomophila noctuella* Schiff. (*N. hybridalis* Hbn.).

Oldukça yaygın bir türdür. Koleksiyonumuzdaki örneklerden üç adedi Adana ve Dört Yol'da (Ekim 1960), üç adedi Ankara'da (10. VI. 1961) ve dört adedi Akpınar - Konya'da (22.V.1962) ışık tuzakta yakalanmıştır.

(24) *Ostrinia (Prausta) nubilalis* Hbn.

Bu tür de yaygındır. Murgul (Artvin)'de 1953 yılı sonbaharında tarlada kalmış mısır sapları içerisinde tırtıllarını müşahede ettim. Koleksiyonumuzdaki kelebek örneklerinin beş adedi Ankara'da (1956 yaz ayları, 10.VI.1961 ve 13.VI.1961), bir adedi Alata - İçel'de (19.IX.1960), bir adedi de Ceylanpınar - Urfa'da (13.II.1961) tutulmuştur. Bunlardan sadece Alata'da yakalanan dişidir. Bu türde cinsel ikiyeşkillik (sexual dimorphism) vardır.

(25) *Rhodaria purpuralis* Hbn.

Çok küçük yapılı ve kahverengi ile turuncu karışık renkli bu tür kelebeklerinden bir tek örnek Adana'da yakalanmıştır (25.IX.1952).

F. NYMPHULA ALTFAMİLYASI.

(26) *Nymphula (Hydrocampa) affinalis* Guén.

Bu tür kelebekleri de çok küçük yapılıdır. Tek örnek Adana'da (18.IX.1952) tutulmuştur.

ÖZET :

Türkiyede tesbit ettiğim *Pyralidae* familyasına bağlı türlerin 1 adedi *Galleriinae*, 3 adedi *Crambinae* (birinin teşhisi kesin değil), 2 adedi *Anerastiinae* (Ayrıca bu altfamilyaya bağlı bir diğer örnek tutulmuş ise de kesin cins teşhisi dahi yapılamamıştır), 7 adedi *Dhycitinae* (birinin teşhisi kesin değil), 4 adedi *Pyralinae*, 8 adedi *Pyraustinae* ve 1 adedi *Nymphulidae* altfamilyasına bağlıdır.

SUMMARY :

In this paper pyralid species of Turkey have been mentioned. It is known that *Pyralidae* is one of the richest families of *Lepidoptera*;

however I could find only 26 species (two of them is not exactly identified) belonging to the Subfamilies of *Galleriinae* (1), *Crambinae* (3), *Anerastiinae* (2), *Phycitinae* (7), *Pyralinae* (4), *Pyraustinae* (8) and *Nymphulidae* (1). Another specimen which is belonged to the Subfamily *Anerastiinae* has not been identified.

The author wishes to expres his best compliments to Dr. M. Shafers, P.E.S. Whalley (British Museum), K. Sattler (Zoologische Staatssammlung, Munich) for their kind help in identifying the specimens.

L İ T E R A T Ü R

- ALKAN, B. : Tarım Entomolojisi. Ankara, 1946.
Türkiyede Narenciye (Turunçgil) Hastalık ve Zararları. Ankara, 1953.
- BODENHEIMER, F.S. : (Türkçesi N. KENTER): Türkiye'de Ziraate ve Ağaçlara Zararlı olan Böcekler ve Bunlarla Savaş Hakkında bir Etüd. Ankara, 1958.
- ERTÜRK, H. : Batı Anadolu İncirlerinde Zarar Yapan Lepidopterlerden *Phycitidae* Familyası türleri ve Bunlardan İncir Kurdu (*Ephestia cautella* WALK.)'un Biyolojisi, Zarar Şekli ve Mücadele İmkânları Üzerinde Çalışmalar. İzmir, 1963.
- İYRİBOZ, N. : Bağ Hastalıkları. Ankara, 1938.
İncir Hastalıkları. Ankara, 1940.
- KANSU, A. : Orta Anadolu Meyva Ağaçlarına Zarar Veren Bazı Makrolepidoptera Türlerinin Evsafı, ve Kısa Biyolojileri Hakkında Araştırmalar. Ankara, 1955.
Güney Turunçgillerimize Arız Olan Birkaç Böcek Türü. Bitki Koruma Bülteni, 1 (6) 10-17, 1960.
Türkiye *Lepidoptera* Faunası İçin İlkel Liste: I. Ibid, 2 (10) : 3-6, 1961.
Lepidoptera Pest of Fruit in Ankara and its Vicinity. of 57-68, 1961.
Bursa ve Balıkesir'den Bazı Böcek Örnekleri. Bitki Koruma Bülteni, 2 (10), 31-38, 1961.
Türkiye *Lepidoptera* Faunası için İlkel Liste: II. Ibid. 3 (1); 3-7. 1963.
Türkiye *Lepidoptera* Faunası İçin İlkel Liste: III. Ibid. 3 (2); 83-99. 1963.
Türkiye *Lepidoptera* Faunası İçin İlkel Liste: IV. Ibid. 3 (3);
Türkiye *Lepidoptera* Faunası İçin İlkel Liste: V. Ibid, 3 (3); 208-223, 1963.
Murgul'da Tesbit Edilen *Lepidoptera* Türleri Üzerinde Araştırmalar (Yapı Özellikleri, döl sayıları - kelebek uçuş zamanları ve konukçu bitkileri). Ankara, 1963.
- LATTIN, G. de : Türkiye Kelebekleri Hakkında II (Türkische Lepidopteren): II. İst. Ü. Fen Fakültesi Mecmuası, 16 (1); 45-73, 1951.

ÖZER, M. : Türkiyede depo, ambar, fabrika ve silolarda muhtelif hububat taneleri, un ve mamulleri ile kuru meyvalar ve tütünlerde önemli zarar yapan böcek türlerinin morfolojileri, kısa biyolojileri ve yayılışları üzerinde araştırmalar. Ankara, 1957.

Türkiyede depolanmış tütün ve diğer maddelerde zararları görülen bazı böcek türlerinin morfoloji, kısa biyoloji ve zararları üzerinde araştırmalar. Ankara, 1962.

STAUDİNGER, O. ve H. Rebel : Catalog der Lepidopteren des palaeartischen Faunengebietes. Berlin, 1901.
